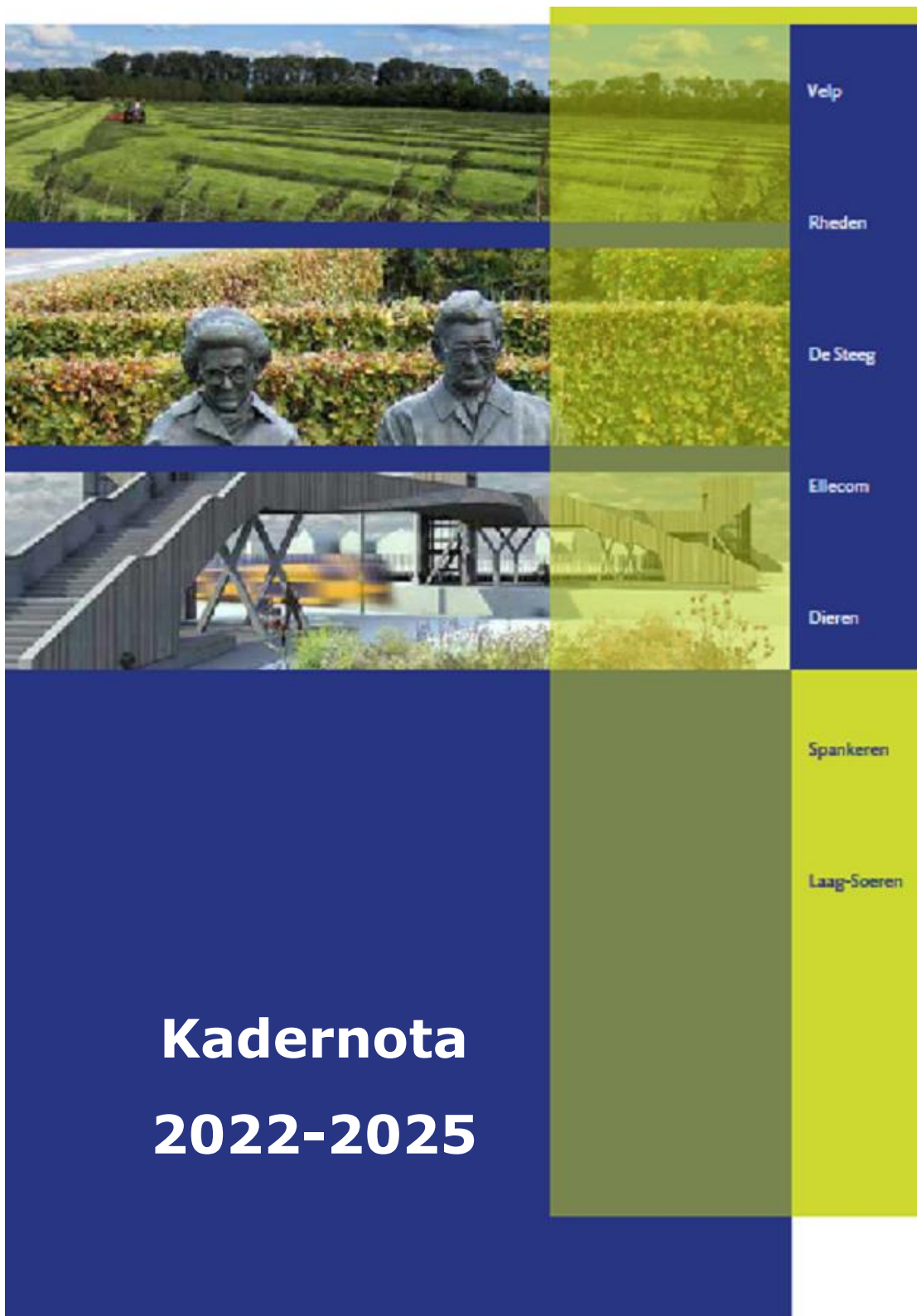

gemeente Rheden

Datum vaststelling B&W : 8 juni 2021

Datum besluitvorming Raad : 6 juli 2021

Inhoud

1 Inleiding en samenvatting	3
2 Programma's.....	7
1 Economische ontwikkeling	8
2 Welzijn	12
3 Gebiedsontwikkeling	18
4 Duurzaamheid	21
5 Bestuur en veiligheid	25
6 Overhead en algemene dekkingsmiddelen	28
3. Uitgangspunten en kaders (bestaand beleid) begroting 2022 - 2025	32

1 Inleiding en samenvatting

Hierbij bieden wij u de Kadernota 2022 aan. Het college heeft met deze nota de volgende doelstellingen voor ogen:

- het formuleren van de financiële kaders en uitgangspunten die gelden voor de begroting 2022 en meerjarenraming 2023 – 2025 binnen het bestaande beleid;
- gezamenlijk koers bepalen om het financieel perspectief te verbeteren.

Het college legt uw Raad deze Kadernota ter vaststelling voor, waarmee uw Raad de kaderstellende functie uitoefent.

Opbouw kadernota

1. Inleiding en samenvatting
2. Uiteenzetting per programma
3. Uitgangspunten en kaders voor het opstellen van de begroting

Verwachte ontwikkeling financieel perspectief

Het financieel perspectief is ten opzichte van de Programmabegroting 2021 verslechterd. Op basis van de huidige inventarisatie is er in 2022 nog sprake van een begrotingsoverschot ad € 162.000, maar in de jaren daarna zien we begrotingstekorten oplopend van € 508.000 in 2023 naar € 1,4 miljoen in 2025.

De ontwikkeling van het verwachte perspectief ziet er als volgt uit (x € 1.000):

Verwachte ontwikkeling perspectief	2022	2023	2024	2025
Verwacht saldo conform Programmabegroting 2021 (incl. Actualiteitenrapportage)	805	685	987	887
Structurele effecten jaarrekening 2020	-69	-69	-69	-69
Afwijkingen op primaire begroting 2022-2025	-2.145	-2.078	-2.062	-2.061
Autonome ontwikkelingen	1.571	954	174	-132
Additionele rijksbijdrage jeugdzorg	pm	pm	pm	pm
Herverdeling gemeentefonds	0	pm	pm	pm
Effecten COVID-19	pm	pm	pm	pm
Verwacht perspectief stand kadernota	162	-508	-970	-1.375

Bovenstaande tabel is in hoofdstuk 2 van deze kadernota per programma uitgesplitst.

Voor de jaarschijf 2022 zien we een aanpassing van het verwachte begrotingssaldo van € 805K voordelig naar € 162K voordelig, een nadelige bijstelling van € 643K. Deze aanpassing is op hoofdlijnen als volgt te specificeren.

aanpassing jaarschijf 2022 (x € 1.000)	
<i>nadelig:</i>	
Wmo (met name Huishoudelijke Hulp)	-1.000
Jeugdzorg	-700
Stelpost loon- en prijsindex	-500
Cao salarissen	-383
De Connectie	-367
Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-184
<i>voordelig:</i>	
Algemene uitkering	2.890
Overige mutaties per saldo nadelig	-399
totale aanpassing jaarschijf 2022:	-643

Additionele rijksbijdrage jeugdzorg

In dit financiële perspectief is nog geen rekening gehouden met het recente kabinetsbesluit (3 juni jl.) om voor 2022 € 1,314 miljard extra aan gemeenten beschikbaar te stellen ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg. Dat komt bovenop de eerder toegezegde € 300 miljoen voor dat jaar. Het kabinet en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben dat met elkaar afgesproken naar aanleiding van het oordeel van de Commissie van Wijzen (deze arbitragecommissie heeft op 28 mei jl. hierover rapport uitgebracht).

De arbitragecommissie heeft geoordeeld dat er door het rijk een structurele additionele bijdrage verstrekt dient te worden, die in 7 jaar tijd afgebouwd kan worden naar € 800 miljoen. Voor de jaren na 2022 dient het oordeel van de commissie als zwaarwegende inbreng voor de kabinetsformatie. Tegelijk committeren gemeenten en het Rijk zich nu al aan het maken van afspraken over maatregelen waarmee het jeugdstelsel op de lange termijn beter houdbaar wordt. Op basis van de eerdere verdeling van de extra toegezegde middelen (€ 300 miljoen) zou dit voor de gemeente Rheden grofweg een te ontvangen aanvullende rijksbijdrage in 2022 betekenen van € 3,5 miljoen. En bij een additionele bijdrage van € 800 miljoen betreft het voor Rheden ter indicatie grofweg € 2 miljoen.

Aan de hand van informatie die de komende maanden beschikbaar zal komen, verwachten we in de gemeentebegroting 2022 een bijgesteld financieel perspectief te kunnen presenteren waarin deze extra rijksmiddelen zijn verwerkt.

Ontwikkeling algemene uitkering

Op grond van de meicirculaire 2021 ontvangen we in 2021 afgerond € 2,1 miljoen en in 2022 € 2,9 miljoen hogere algemene uitkering. Deze ontwikkeling lichten we toe bij programma 6 (Overhead en algemene dekkingsmiddelen).

Met betrekking tot de herverdeling van het gemeentefonds is in onze begroting vanaf 2022 rekening gehouden met een korting op de algemene uitkering van € 1.091.000, oftewel € 25 per inwoner. De verwachting is dat de herverdeling gemeentefonds niet eerder dan in 2023 aan de orde is. Dat maakt dat we in 2022 een voordeel hebben van € 1.091.000. Voor het jaar 2023 houden we rekening met een herverdeeleeffect van € 15 per inwoner en in de jaren 2024 en 2025, conform eerdere gedragslijn, met een effect van € 25 per inwoner. Op basis van recente uitwerkingen van de herverdeling van het gemeentefonds zou dit herverdeeleeffect voor Rheden hoger zijn (nadeliger) en uitkomen op € 45 per inwoner in 2025. In de programmabegroting 2022 zullen we de algemene uitkering ramen op basis van de meest recente / definitieve besluitvorming omtrent deze herverdeling.

Het college voorziet met bovengenoemde plussen en minnen bij de begroting 2022 een sluitende meerjarenbegroting te kunnen presenteren.

Op basis van deze kadernota ziet het verwachte perspectief, vertaald naar programma's, er als volgt uit:

Programmaplan				
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2022	2023	2024	2025
1. Economische ontwikkeling	-10.152	-9.768	-9.439	-9.439
2. Welzijn	-44.505	-44.350	-44.428	-44.443
3. Gebiedsontwikkeling	-12.448	-12.818	-12.929	-13.029
4. Duurzaamheid	857	1.194	1.279	1.279
5. Bestuur & Veiligheid	-7.862	-7.539	-7.446	-7.446
6. Overhead en algemene dekkingsmiddelen	73.847	72.602	71.823	71.533
Saldo van baten en lasten	-262	-679	-1.140	-1.545
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen reserves	424	171	171	171
Resultaat	162	-508	-970	-1.375

Uitgangspunt is en blijft dat onze gemeente een begroting presenteert die structureel tenminste in evenwicht en robuust is om tegenvallers op te kunnen vangen.

Met de aangekondigde extra middelen vanuit het rijk zijn we beter in staat om de kosten voor jeugdzorg te dekken. Daardoor ontstaat er ruimte in onze gemeentebegroting, waarmee we de mogelijkheid hebben om in de komende jaren begrotingsoverschotten te realiseren. Dit is ook zeer wenselijk, omdat we hiermee het saldo van onze algemene reserve kunnen verhogen. Dit is noodzakelijk aangezien onze solvabiliteitspositie zich momenteel in de gevarezone bevindt (< 20%). De komende jaren zullen onze inspanningen erop gericht moeten zijn om het weerstandsvermogen te vergroten en daarmee ook onze solvabiliteitspositie te verbeteren.

Effecten COVID-19

De coronacrisis is voelbaar in alle onderdelen van de samenleving. De zorg en ondersteuning staan onder druk en een economische recessie kondigt zich aan. Er wordt een krimp van de Nederlandse economie voorzien en een werkloosheid die oploopt. Met de behandeling van de kadernota is de lockdown inmiddels verleden tijd. Wat de korte en lange termijn effecten zijn voor onze inwoners is nu nog onzeker. Wat wel zeker is, dat er een tweedeling zichtbaar is. Kwetsbare inwoners zoals ouderen, laaggeletterden, dak- en thuislozen, mensen met een migratieachtergrond, arbeidsbeperking of ggz-problematiek worden extra hard geraakt door de crisis. Daarbij ontstaan door corona ook nieuwe kwetsbare groepen zoals zzp-ers, flexwerkers en jongeren. De bestaanszekerheid van deze groepen komt door corona onder druk te staan.

Dit raakt ook onze begroting doordat er meer bijstandsuitkeringen verstrekt zullen worden, er meer mensen in een schuldhelpverleningstraject komen, en situaties als spanningen binnen gezinnen, scheidingen en dakloosheid zullen toenemen. Ook de positie van 'werkende armen' zal verder onder druk komen te staan met een toenemend beroep op bijzondere bijstand.

Door het Rijk worden dit jaar (2021) extra middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten ter dekking van kosten en gederfde inkomsten ten gevolge van de coronacrisis. In de meicirculaire gemeentefonds 2021 informeert het rijk de gemeenten over deze compensatie. Voor Rheden betekent dit, als onderdeel van de algemene uitkering, een incidentele bijdrage van € 1,2 miljoen. Dit geld wordt in 2021 gereserveerd en gedurende het jaar op basis van collegebesluiten aan de programma's toebedeeld.

Toelichting overige onderdelen

In hoofdstuk 2 geven we per programma een toelichting ten aanzien van:

- Beleidsmatige ontwikkelingen;
- Structurele effecten uit de jaarrekening 2020;
- Autonome ontwikkelingen;

Motie alternatieven (bezuinigingen)

In de actualiteitenrapportage 2021 is conform het amendement "Rheden Financieel Stabiel" een set aan bezuinigingen voorgesteld. Deze bezuinigingen worden gedurende het jaar gemonitord.

In de motie "Alternatieven concretiseren" verzoekt de Gemeenteraad om de alternatieve maatregelen op pagina 18 van de Actualiteitenrapportage meer concreet te maken. Hieronder vindt u per maatregel een toelichting op hoofdlijnen hoe deze maatregel zal worden ingevuld:

A. *Welstandsvrij bouwen;*

Deze maatregel komt in september 2021 terug in de Gemeenteraad.

B. *Versoering hulpmiddelen*

Deze maatregel komt in oktober 2021 terug in de Gemeenteraad.

C. *Publieksbalies*

Gezien de steeds verdergaande digitalisering voorzien we dat we vanaf 2024, als het nieuwe gemeentehuis opengaat, met minder fysieke loketten uitkunnen, naast persoonlijke aandacht en huisbezoek. Tot die tijd hebben we in het kader van tijdelijke huisvesting zowel de servicebalies als de locaties van de Toegang nodig voor dienstverlening / werkplekken. Dit wordt meegenomen in het implementatieplan dienstverlening.

D. Toerisme;

Op 11 mei 2021 heeft het college hierover een besluit genomen. Het voorstel hierover is reeds aan de Raad aangeboden.

E. Eigen bijdragen;

We opteren hier een aanpak dat er vanuit de vakdisciplines wordt gezocht naar optimalisaties. Een mooi voorbeeld hiervan is de toepassing van de Omgevingswet, dat we als kans aangrijpen voor deze optimalisaties.

F. Samenwerking;

Uitgangspunt is dat we bij iedere vorm van samenwerking dit steeds impliciet meenemen op het moment dat begrotingen en/of strategische stukken ter agendering staan. Als recente voorbeelden kan worden genoemd de doorontwikkeling van De Connectie of de samenwerking binnen de MGR daar waar het gaat om de inkoop. Het is natuurlijk goed om dit nog eens expliciet, zoals gevraagd in het amendement, bij de Raad onder de aandacht te brengen de verschillende samenwerkingen en de meerwaarde versus de kosten van onze verschillende samenwerkingen (zgn. "partnerships") tegen het licht gehouden. Het college heeft hier permanent aandacht voor. In de begroting 2022-2025 zal een overzicht worden opgenomen.

Met de begroting 2022-2025 volgt een verdere uitwerking van deze alternatieve maatregelen.

2 Programma's

1 Economische ontwikkeling

Bestaand beleid

Onze inzet is een duurzame en stevige economie. Iedereen die kan, moet kunnen werken. Daarom willen we voor onze inwoners maximaal inpassen op de banen die er zijn en inwoners die mee kunnen doen de mogelijkheid bieden te werken. We vragen onze ondernemers en het onderwijs hierbij te helpen en stimuleren de inwoners om zelf actief te zijn in het vinden van werk. Ook ambiëren wij een goed woon- en vestigingsklimaat met aantrekkelijke winkelgebieden en bedrijventerreinen. Wij bouwen aan een gezonde toekomst voor recreatie en toerisme met daarbij specifieke aandacht voor de toegankelijkheid van Nationaal Park De Veluwezoom.

Een duurzame economie gaat ook over klimaat. Met ondernemers zetten wij stappen om het klimaat te ontzien bij de bedrijfsactiviteiten. Door bijvoorbeeld afval te zien als grondstof maken we met elkaar de omslag naar een circulaire economie.

Onderwijsinstellingen ondersteunen we bij het voorkomen van achterstanden, het terugdringen van schooluitval en huisvesting. Door te investeren in onderwijs, investeren wij in de economische toekomst van morgen.

Met ons beleid dragen wij bij aan:

- Goed onderwijs
- Passende banen en economische groei
- Gelijkheid

Thema: Werk en re-integratie

Perspectief

De coronacrisis duurt langer dan verwacht. Hoewel de effecten tot nu toe kleiner zijn dan initieel verwacht, is de verwachting dat deze lang aan kunnen houden en ook in 2022 kunnen voortduren. De hoop is dat bewerkstelligen van uitstroom gemakkelijker gaat worden zodra er meer mogelijk wordt in de maatschappij.

Extra herstelmiddelen vanuit het Rijk geven momenteel mogelijkheden om flexibel in te spelen op wat de crisis van ons vraagt. Deze middelen geven ons even wat lucht en mogelijkheden voor extra inzet, ze zijn echter niet structureel. Aandacht voor de staande dienstverlening – die ook buiten crisistijd blijft bestaan – blijft dan ook van belang. Hierbij is aandacht voor reguliere instroom, maar ook blijvende aandacht voor ondernemers. Momenteel is nog onbekend of er in 2022 nog herstelmiddelen worden uitgekeerd.

Vanaf 2022 wordt de loonkostensubsidie-bijdrage in BUIG mogelijk gekort. Het Rijk streeft ernaar om voor 1 oktober 2021 de regelgeving te hebben gewijzigd, zodat gemeenten met ingang van januari 2022 op basis van realisaties gefinancierd worden voor het betalen van de loonkostensubsidies. Het LKS-budget zal dan los van het bijstandsbudget worden geraamd. Het financiële effect voor de gemeente Rheden is op dit moment nog niet in te schatten.

Mogelijk wordt in de toekomst ook het budget voor Beschut Werk als onderdeel van de participatiebijdrage in Algemene Uitkering gekort, indien de taakstelling niet is gehaald. Op dit moment heeft het Rijk hierin nog geen concrete initiatieven genomen. Eerder is dit budget voor Beschut Werk naar beneden bijgesteld met € 200K. Afhankelijk van het beleid dat het Rijk voor Beschut Werk gaat ontwikkelen moet deze bijstelling in de toekomst (vanaf 2023) mogelijk worden teruggedraaid.

Een en ander heeft ook een relatie met de toekomst van het Sw-bedrijf en haar rol in de regio met betrekking tot de doelgroep (LKS en Beschut werk). Het verzekeren van een bedrijfseconomisch verantwoorde continuïteit van Scalabor vergt mogelijk een hogere bijdrage van de deelnemende gemeenten in MGR. Dit kan tot extra lasten voor de gemeente Rheden leiden. Daar staat tegenover dat mogelijk ook de Rijksbijdragen (Wsw) worden aangepast om dit op te vangen. E.e.a. moet tevens in het licht worden gezien van de landelijke ontwikkelingen: de Tweede kamer heeft de wens uitgesproken om tot een landelijk netwerk van sociale ontwikkelbedrijven te komen. Hoe en wanneer dit vorm gaat krijgen, is nog ongewis.

Het financiële effect voor de gemeente Rheden op al deze punten is op dit moment nog niet in te schatten.

Autonome ontwikkelingen

Beschut werk

Ook voor Beschut werk geldt dat het budget per 2022 mogelijk wordt uitgekeerd op basis van realisatie van de taakstelling. Bij onderschrijding van de taakstelling worden we in dat geval gekort in 2022. Wat dit exact financieel gaat betekenen is nog niet te kwantificeren. Met de huidige onderschrijding van de taakstelling – waarin wij landelijk gezien overigens geen uitzondering zijn – is dit echter een risico, waarmee rekening dient te worden gehouden in de begroting 2022.

Inburgering

De nieuwe wet inburgering is uitgesteld tot 1 januari 2022. Hiermee gepaard komt extra budget naar de gemeente ten behoeve van invoeringskosten én voor de begeleiding van huidige inburgeraars die door het uitstel nog onder de oude wet vallen. Het budget ontvangt de gemeente bij de meicirculaire 2021. Vanaf 2022 ontvangen we structureel uitvoeringskosten. Deze Rijksbijdrage is het uitgangspunt voor uitvoering van de Wet inburgering.

Digitalisering Werk & Inkomen

Om voor inwoners de toegang naar onze afdeling Werk & Inkomen te vergroten, werken we toe naar een digitalisering van werkprocessen, waaronder de melding en aanvraag voor een uitkering. Het in beeld brengen van de kosten en inzet van de digitalisering Werk&Inkomen onderzoeken wij deze zijn uiterlijk in 2022 in beeld.

Thema: Economische ontwikkeling

Perspectief

In het najaar (september 2021) zal er een startnotitie worden aangeboden aan de gemeenteraad voor een nieuwe economische visie en uitvoeringsprogramma. De startnotitie vormt de basis voor het bepalen van de verdere inhoud van de economische visie en uitvoeringsprogramma. Een onderdeel van de raadstukken is ook een evaluatie". De nieuwe economische visie en uitvoeringsprogramma kan leiden tot het aanvragen van extra middelen die opgenomen dienen te worden in de begroting. Mocht dit aan de orde zijn dan zal op de gebruikelijke wijze hiervoor de procedure gevolgd worden.

Routebureau Veluwe

Het Routebureau Veluwe wordt eind 2021 opgericht om de kwaliteiten van recreatieve netwerken te waarborgen (fiets-, wandel-, ruiternetwerken). Gemeente- en regionaal overschrijdende netwerken worden digitaal en fysiek ontsloten vanaf 2023. Te verstrekken bijdragen: 2023 € 12.000, 2024-2027 € 18.000 en 2028 € 15.000.

VeluweAlliantie

De jaarlijkse bijdrage aan de VeluweAlliantie is op basis van inwoneraantal. Op jaarbasis is hiervoor € 10.000 nodig.

Thema: Onderwijs

Perspectief

Het nationaal plan onderwijs zal de komende jaren, in ieder geval 2021-2022 inzet vragen van de gemeente. Onbekend is welke inzet dat is en tegen welke vergoeding.

Autonome ontwikkelingen

Vanaf 1 januari 2022 verandert de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang; scholen worden verplicht een pedagogisch beleidsmedewerker in te zetten om de kwaliteit van de voorschool te verhogen. De kosten voor de inzet van deze medewerker worden verrekend in het uurtarief voor VVE. Hiervoor is ruimte binnen de gelabelde rijks gelden die we ontvangen.

Met een komende wijziging in de onderwijswetgeving, naar verwachting in 2022/2023, worden gemeenten verplicht een meerjarig Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het onderwijs te ontwikkelen. In de wet wordt ook opgenomen dat renovatie een volwaardig alternatief voor nieuwbouw wordt. In Rheden anticiperen we daarop door nu al tot een nieuw IHP te komen. Het IHP zal de komende jaren de nodige investeringen in de onderwijshuisvesting vragen.

Financiële ontwikkelingen

1. Economische ontwikkeling (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Structurele effecten jaarrekening 2020				
subtotaal	0	0	0	0
Afwijkingen op begroting 2022-2025				
Onderwijshuisvesting	-21	-21	-21	-21
Doelgroepenvervoer - Leerlingenvervoer	81	84	86	86
Logopedie en leerplicht	3	3	3	3
Buig-inkomsten	pm	pm	pm	pm
Buig-uitgaven	pm	pm	pm	pm
Wsw	97	154	205	205
Re-integratie	-2	-2	-2	-2
Routebureau Veluwe / Veluwe Alliantie	-10	-22	-28	-28
subtotaal	148	196	243	243
Autonome ontwikkelingen				
subtotaal	0	0	0	0
Totaal	148	196	243	243

Afwijkingen op begroting 2022-2025

Onderwijshuisvesting

Het bedrag van de doordecentralisatie Titus Brandsma is voor 2021 € 326K, waardoor de begroting wordt overschreden met € 21K. Dit is doorgezet in de Kadernota.

Doelgroepenvervoer - Leerlingenvervoer

Conform de door het Algemeen Bestuur van BVO DRAN vastgestelde Ontwerpbegroting BVO DRAN 2020 - 2025 zijn de lasten bijgesteld.

Logopedie en leerplicht

Conform de Gewijzigde begroting 2021 en Meerjarenbegroting 2022-2025 van de MGR zijn de lasten module Onderwijszaken aangepast.

Buig - inkomsten

In hoeverre het BUIG-budget met name vanaf 2022 wordt aangepast aan een groei van de uitgaven door de effecten van Corona is op dit moment niet duidelijk. Vooralsnog gaan we uit van een evenredige verhoging van de Buig-inkomsten.

Buig - uitgaven

Voor de Kadernota gaan we ervan uit dat er een effect optreedt van het wegvallen of beperken van de steunpakketten. Het CPB heeft een aantal scenario's doorgerekend, waarvan de basisraming uitkomt op een groei van het bijstandsvolume in 2022 met 27 % ten opzichte van 2019. Rheden zou volgens deze inschatting uitkomen voor 2022 uitkomen op 1192 BUIG-uitkeringen. En ten

opzichte van de Programmabegroting 2021 extra BUIG-uitgaven ter hoogte van € 2,7 miljoen. Daar staat mogelijk een evenredige verhoging van de BUIG-inkomsten tegenover. De ontwikkeling van het aantal BUIG-uitkeringen en aanpassing van BUIG-inkomsten zijn zeer onzeker en daarom hier opgenomen als PM-post.

Wsw

Conform de Gewijzigde begroting 2021 en Meerjarenbegroting 2022-2025 van de MGR zijn de lasten module Werkgeverschap Sw aangepast. Mogelijk nemen de uitvoeringslasten vanaf 2023 toe als gevolg van hernieuwde afspraken met Scalabor, waarover eind dit jaar wordt besloten.

Re-integratie

Conform de Gewijzigde begroting 2021 en Meerjarenbegroting 2022-2025 van de MGR zijn de lasten module WSP aangepast.

Routebureau Veluwe en Veluwe Alliantie

Zie toelichting bij thema Economische ontwikkeling, onderdeel perspectief.

Wat gaat het kosten

Programma	1. Economische ontwikkeling			
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2022	2023	2024	2025
Lasten	11.745	11.364	11.035	11.035
Baten	1.593	1.596	1.596	1.596
Saldo van baten en lasten	-10.152	-9.768	-9.439	-9.439
Reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Resultaat	-10.152	-9.768	-9.439	-9.439

2 Welzijn

Bestaand beleid

Welzijn behandelt een breed beleidsspectrum waarbij eigen kracht en zorg voor onze inwoners centraal staat. We willen dat inwoners waardig oud kunnen worden. Daarom helpen we oudere inwoners om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen en te kunnen meedoen. We hebben oog voor onze kwetsbare inwoners en willen eenzaamheid voorkomen en bestrijden. Mantelzorgers, vrijwilligers en initiatieven uit de buurt ondersteunen we van harte. Zij zijn het goud van onze samenleving!

Jongeren moeten zich kunnen ontwikkelen tot gelukkige, zelfstandige volwassenen. Met onze partners proberen we problemen onder jongeren te signaleren en ongewenst gedrag te voorkomen, maar ook hun talenten te ontplooien. We hebben aandacht voor kinderen in armoede en andere financieel kwetsbaren. Sport en bewegen blijft belangrijk voor iedereen. We stimuleren de fysieke, maar ook de mentale en sociale gezondheid van mensen. We zorgen voor duurzame sportaccommodaties.

Ons erfgoed willen we in goede staat doorgeven aan volgende generaties. Wij zijn er trots op. Cultuur vinden we belangrijk, zowel voor de ontwikkeling (van talenten) van kinderen als voor volwassenen. Elkaar ontmoeten en samen dingen doen, delen en genieten.

Wij dragen met ons beleid bij aan de volgende Global Goals:

- einde aan armoede
- einde aan honger
- gezondheid & welzijn
- schoner drinkwater & goede sanitaire voorzieningen

Thema: Algemene voorzieningen

Perspectief

Op basis van de aangenomen motie 'Inclusieve samenleving' van 10 november 2020 stellen wij een inclusieagenda op, in samenspraak met het VNG projectteam 'Iedereen doet mee'. Om richting te geven aan het opstellen van een inclusieagenda is inhuur van een projectleider noodzakelijk die een uitgangspuntennotitie opstelt met de aandachtspunten waar wij ons als gemeente op het gebied van inclusie ons gaan richten.

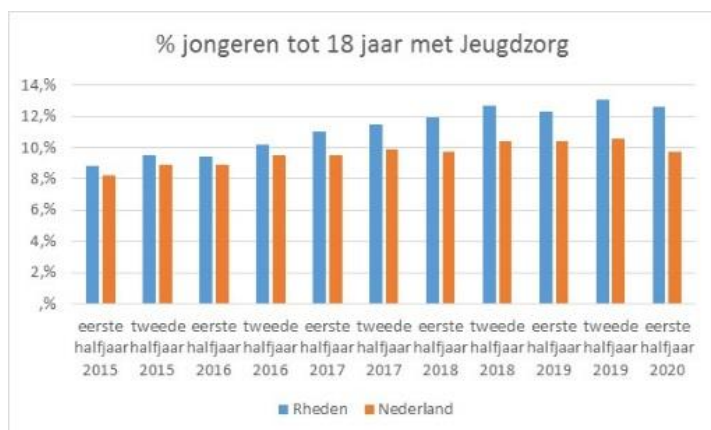
De kosten voor inhuur en opstellen van een uitgangspuntennotitie bedragen € 50.000. Op basis van de uitgangspuntennotitie volgt een voorstel voor implementatie en bijbehorende kostenraming.

Thema: Jeugd

Perspectief

De Corona-pandemie heeft de problematiek van veel kwetsbare jongeren verscherpt. We zien dat in 2020 en 2021 terug in duurdere zorg en daarmee hogere uitgaven voor de jeugdzorg. In 2020 werden deze hogere uitgaven voornamelijk zichtbaar in de regionale maatwerkproducten.

De verscherpte problematiek zal bij een aantal kwetsbare jongeren mogelijk nog enkele jaren doorwerken. Bovendien hebben wij ook kwantitatief, in vergelijking met het Nederlands gemiddelde, al jaren een relatief hoog aandeel van jongeren met een ondersteuningsbehoefte of zorgvraag.

De met het Transformatieplan 2.0 ingezette koers gericht op normalisatie, de organisatie van eigen kracht in de buurt (sociale basis) en passende zorg waar nodig is in 2021 geëffectueerd met de versterking van de sociale basis, de lumpsumcontractering met een beperkt aantal jeugdzorgaanbieders voor lokale maatwerkvoorzieningen en de invoering van ondersteuner jeugd en gezin (OJG-j-ggz). Daarmee kunnen we, in partnerschap, meer sturing geven aan de gewenste ontwikkelingen en effecten en hebben we meer grip op de lokale maatwerkvoorzieningen. Het begrotingsjaar 2022 zal in het teken staan van het verder uitbouwen van deze koers en werken aan normalisatie van ondersteuning voor kinderen en gezinnen. Vooralsnog gaan wij er vanuit dat cf. de gekozen koers de uitgaven voor lokale maatwerkproducten licht zullen dalen en dat de uitgaven voor regionale maatwerkproducten op het niveau van 2020 kunnen worden begrensd. Per saldo voorzien we daarmee een structurele uitgavenstijging van € 700K.

In 2021 wordt het regionale Transformatieplan jeugd afgerond. De verwachting is dat de, door middel van dat plan en bijbehorende rijksmiddelen, opgezette projecten vragen om gemeentelijke financiering om voortzetting en borging daarvan mogelijk te maken.

Autonome ontwikkelingen

Het gros van de Nederlandse gemeenten wordt al jaren geconfronteerd met grote financiële tekorten op de Jeugdzorg. De onhoudbaarheid van het bekostigingsmodel lijkt ook bij het Rijk door te dringen. Dit heeft er onder andere toe geleid dat de gemeenten in 2021 ruim € 1 miljard aan incidentele extra rijksbijdragen voor Jeugdzorg mogen ontvangen (stand juni 2021). Bovendien is een stelselherziening aangekondigd die door het nieuwe kabinet moet worden bezegeld.

Naar aanleiding van het door AEF verrichte onderzoek over het structureel benodigde budget voor jeugdzorg heeft een stuurgroep van Rijk en gemeenten onder voorzitterschap van mevrouw drs. M. Sint een reeks maatregelen in kaart gebracht die moeten leiden tot een toekomstbestendig jeugdstelsel (*rapport Stuurgroep maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet*). Op 23 april 2021 is dit rapport op de website van de rijksoverheid gepubliceerd. Het rapport van AEF en het rapport van de stuurgroep laten zien dat het nodig is om de beheersbaarheid van het jeugdstelsel ingrijpend te verbeteren, zowel door effectievere en meer doelmatige sturing door (samenwerkende) gemeenten als door aanpassingen in het stelsel.

Op verzoek van de VNG heeft een onafhankelijke Commissie van Wijzen zich gebogen over het structureel benodigde budget voor jeugdzorg en de te treffen maatregelen om het jeugdstelsel toekomstbestendig te maken. Het rapport van de Commissie van Wijzen is 28 mei 2021 openbaar geworden. De conclusie van de arbitrage is duidelijk: het rijk dient gemeenten te compenseren voor het feitelijke tekort voor de jeugdzorg. In de uitspraak geeft de arbitragecommissie verder aan dat bij de financiële compensatie door het rijk met ingang van 2022 het basisbedrag van € 1,9 miljard uitgangspunt moet zijn. Deze structurele additionele bijdrage kan in 7 jaar worden afgebouwd naar € 800 miljoen.

Gegeven de urgentie van het onderwerp gaat het huidige kabinet op korte termijn in gesprek met de VNG om gegeven het advies van de Commissie van Wijzen de vervolgstappen te bepalen om te komen tot een 'Ontwikkelagenda jeugdzorg'. Op 3 juni jl. heeft het kabinet besloten om voor 2022 € 1,314 miljard extra aan gemeenten beschikbaar te stellen ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg. (Voor de gemeente Rheden zou het in 2022 kunnen gaan om een extra rijksbijdrage van ca € 3,5 miljoen). Hierbij dienen wij rekening te houden met het feit dat gemeenten invulling

dienen te geven aan de door het rijk opgelegde taakstelling om in 2022 € 214 miljoen te besparen op uitgaven jeugdzorg. We bekijken hoe deze taakstelling past in de door ons al ingezette maatregelen.

Woonplaatsbeginsel

Na een aantal jaren uitstel zal in 2022 het nieuwe woonplaatsbeginsel worden ingevoerd. Dit leidt deels tot herverdeling van verantwoordelijke gemeenten voor jeugdhulp in de vorm van verblijf. In de eerste berekeningen als onderdeel van de herijking Gemeentefonds is een eerste globale inschatting gemaakt van de mogelijke implicaties hiervan voor onze gemeente. Het woonplaatsbeginsel brengt ook met zich mee dat de gemeente Rheden mogelijk kosten kan doorschuiven naar andere gemeenten, zodat het effect per saldo lager uitkomt. Het financiële effect voor de gemeente Rheden is op dit moment nog niet in te schatten.

Thema Volwaardige maatschappelijke deelname

Autonome ontwikkelingen

Wmo – LVB

Voor het jaar 2021 zijn nieuwe bestuurlijke afspraken gemaakt over de LVB doelgroep, als onderdeel van een concept bestuurlijk akkoord beschermd wonen 2021-2022. Dit akkoord wordt in juli aan het College voorgelegd ter vaststelling. Onze gemeente zal dit jaar van de gemeente Arnhem middelen ontvangen voor ambulantisering en sociaal domein kosten. In 2021 wordt de LVB bijdrage nog ter beschikking gesteld van de gemeente Arnhem (net als voorgaande jaren). Vanaf 2022 wordt een regionale begroting gemaakt waarin alle inkomsten en uitgaven die met beschermd wonen (GGZ en LVB) samenhangen worden geraamd.

Wmo – Beschermd wonen

Vanaf 1-1-2022 worden alle gemeenten inhoudelijk verantwoordelijk voor beschermd wonen (centrumgemeente constructie stopt 31-12-2021). Vanaf 2023 ontvangt Rheden voor het eerst rijksmiddelen voor beschermd wonen. Er is een concept ingroeipad beschikbaar, dat voor onze gemeente uitgaat van een opbouw van middelen van beschermd wonen van € 285.000 in 2023 tot € 3,3 miljoen in 2032. Omdat in de periode 2023-2032 de middelen deels aan de regio, deels aan de gemeente Arnhem worden toegekend, is regionale samenwerking nodig om financiële risico's te beheersen.

Als regio ontvangen wij in 2022 in totaal € 62 miljoen, maar dit wordt in 10 jaar afgebouwd naar € 37 miljoen in 2032. Een transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis is niet alleen wenselijk, maar uit financieel oogpunt ook noodzakelijk. De regionale samenwerking wordt ingericht vanuit het programma Samen aan Zet. Alle 10 gemeenten uit de regio Centraal Gelderland nemen hieraan deel (Arnhem, Renkum, Overbetuwe, Lingewaard, Doesburg, Zevenaar, Duiven, Westervoort, Rozendaal, Rheden). Definitieve besluitvorming over de invoering van het objectieve verdeelmodel voor beschermd wonen is aan het nieuwe kabinet. Tot die tijd zijn de te ontvangen bedragen als indicatief te beschouwen.

Thema: Armoedebestrijding en financiële hulpverlening (schuldhelpverlening)

Perspectief

Als gevolg van corona verwachten we een toename van inwoners die een beroep doen op de minimaregelingen en op schuldhelpverlening. Deze stijging was al eerder verwacht, maar bleek zich moeilijk te voorspellen. We verwachten dat deze duidelijk zichtbaar worden na het stopzetten van de diverse steunpakketten (Q3 2021). Een deel van de stijging verwachten wij op te kunnen vangen m.b.v. de incidentele middelen die vanuit het Rijk beschikbaar zijn gesteld.

Met de te verwachten stijging van een beroep op de minimaregelingen en schuldhelpverlening is begin 2021 het nieuwe beleidskader minima en schuldhelpverlening Iedereen doet mee! vastgesteld. Om aan vastgestelde ambities te voldoen en om te anticiperen op de te verwachten toename van inwoners die een beroep doen op de minimaregelingen en op schuldhelpverlening, is er een investering op onze technische en inhoudelijke ondersteuning nodig. Dit in de vorm van uitbreiding van ons administratieve systeem Stratech en in de vorm van uitbreiding in formatie met een kwaliteitsmedewerker.

Autonome ontwikkelingen

We verwachten een stijging van aanvragen schuldhulpverlening door de Coronacrisis. We gebruiken 2021 om keuzes te maken in de uitvoering om de stijgende aanvraag op te vangen.

Door een wetswijziging is de gemeente vanaf 1 april 2021 verantwoordelijk voor de afvoer en opslag van ontruimde inboedels van woningen.

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de ontruiming van het huis en het opslaan van de inboedel. De door de gemeente gemaakte kosten kunnen worden verhaald op de executant. De executant kan deze verhalen op de inwoner.

De VNG voert momenteel nog gesprekken met het ministerie van J&V over de kosten die voortvloeien uit de uitvoering van deze wettelijke taak. De uitkomst hiervan is belangrijk om te kunnen bepalen welke kosten vervolgens kunnen, c.q. moeten worden doorberekend aan de executant en op welke wijze.

Het is afhankelijk van deze uitkomst, welke kosten op de gemeentelijke begroting drukken.

Thema: Volksgezondheid

Perspectief

De GIDS (Gezond In De Stad) budgetten zijn met een jaar verlengd t/m 31 december 2022.

Financiële ontwikkelingen

2. Welzijn (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Structurele effecten jaarrekening 2020				
subtotaal	0	0	0	0
Afwijkingen op begroting 2022-2025				
Sportbedrijf	-106	-106	-106	-121
Maatwerk vrz. natura imm. WMO	5	5	5	5
Schulddienstverlening	-50	-50	-50	-50
Doelgroepenvervoer - Wmo-vervoer	6	9	14	14
Wmo (met name Huishoudelijke Hulp)	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Jeugd	-700	-700	-700	-700
Doelgroepenvervoer - Dagbesteding	1	1	1	1
Doelgroepenvervoer - Instellingenvervoer	8	8	9	9
Bijdrage GGD	72	72	72	72
Bijdrage jeugdgezondheidszorg	-72	-72	-72	-72
Veilig Thuis	77	77	77	77
subtotaal	-1.759	-1.756	-1.750	-1.765
Autonome ontwikkelingen				
Schulddienstverlening	-50	0	0	0
Bijdrage GGD	-17	-17	-17	-17
Bijdrage jeugdgezondheidszorg	-5	-5	-5	-5
Inclusieagenda	-50	0	0	0
subtotaal	-122	-22	-22	-22
Totaal	-1.881	-1.778	-1.772	-1.787

Afwijkingen op begroting 2022-2025

Sportbedrijf

Het exploitatietekort van het Biljoenbad is groter dan in de Programmabegroting 2021 was meegenomen voor het oude zwembad De Dimpel. Op basis van de huidige inschatting dient het budget te worden verhoogd met € 106K. De belangrijkste oorzaken van deze aanpassing zijn een ander afschrijvingssysteem, dan in de oorspronkelijke calculaties, en een gewijzigde opzet van het onderhoudscontract. In de loop van 2024 is het opruimen/saneren van de bodem rondom de kunstgrasvelden voorzien. E.e.a. in verband met de verontreiniging door de rubberkorrels. Dit betekent extra kapitaallasten vanaf 2025 van € 15K.

Maatwerk vrz. Natura imm. Wmo

Betreft een jaarlijkse bijdrage Gemeente Rozendaal aan het doelgroepenbad te Velp.

Schulddienstverlening

Ter ondersteuning van het team Schulddienstverlening is uitbreiding van het administratieve systeem Stratech noodzakelijk (€ 5K). Voor het versterken van de kwaliteit van Schulddienstverlening is uitbreiding van de formatie met een kwaliteitsmedewerker noodzakelijk (€ 45K). Tezamen een structurele bijstelling van € 50K.

Doelgroepenvervoer – Wmo-vervoer

Conform de door het Algemeen Bestuur van BVO DRAN vastgestelde Ontwerpbegroting BVO DRAN 2020 - 2025 zijn de lasten bijgesteld.

Wmo (met name Huishoudelijke Hulp)

De uitgaven voor Hulp bij het huishouden (HH) en Dagelijks Ondersteuning (DO) bedroegen in 2020 ruim € 4.400K. Hierbij is sprake van een toenemend aantal cliënten. Een beeld dat ook landelijk zichtbaar is, waarbij de gevolgen van de invoering van het abonnementstarief een rol spelen. Op basis van de huidige gegevens en de ervaringsgegevens van 2020 verwachten wij dat de uitgaven in 2021 ca. € 4.700K zullen bedragen. Een negatieve afwijking t.o.v. de primitieve begroting van € 1.000K. Op basis van ervaringsgegevens uit voorgaande jaren is dit structureel van aard, qua uitgaven.

De realisatie van de Algemene Voorziening HH heeft een dempend effect op de hoogte van de uitgaven, maar kan op basis van de kaders die we nu hanteren (alleen inzetten op nieuwe indicaties) niet het voorziene structurele tekort afdekken. Indien we herindicaties meenemen dan kan het tekort mogelijk minder worden, maar nog steeds niet het voorziene structurele tekort afdekken.

Jeugd

Budget uitgaven Jeugd structureel ophogen van € 12.500K (primitieve begroting) naar € 13.200K.

Als volgt onderbouwd:

- Uitgaven Jw-ZiN 2020 € 14.400K
- Raming 2022: € 13.200K, specificatie:
 - Sociale Basis: € 800K
 - Lokaal maatwerk: € 4.100K
 - Regionaal maatwerk: € 8.300K (niveau 2020, corona werkt nog een poos door)

Hier tegenover staat structureel € 1,3 miljard extra Rijksbijdrage voor 2022 (zie toelichting hiervoor bij thema jeugd). Op basis van eerder verdeling zou dit voor Rheden een aandeel zijn van ca 0,28%, afgerond € 3,5 miljoen. De oude Integratie Uitkering Jw (onderdeel geworden van de Algemene Uitkering GF) bedraagt in 2022 geïndexeerd ca € 11.200K.

Doelgroepenvervoer - Dagbesteding

Doelgroepenvervoer - Instellingenvervoer

Conform de door het Algemeen Bestuur van BVO DRAN vastgestelde Ontwerpbegroting BVO DRAN 2020 - 2025 zijn de lasten bijgesteld.

Bijdrage GGD

Het budget voor het Rijksvaccinatieprogramma was aan het GGD budget toegevoegd. De kosten worden in rekening gebracht samen met de bijdragen voor de Jeugdgezondheidszorg. Budget dient daarom overgeheveld te worden naar begrotingspost 'bijdrage gezondheidszorg' (zie hierna).

Bijdrage jeugdgezondheidszorg

Correctie van het budget, bestemd voor het Rijksvaccinatieprogramma van Bijdrage GGD (zie hierboven).

Veilig Thuis

Vanaf 2021 worden de DUVO-gelden (doeluitkering vrouwenopvang) vanuit de centrumgemeente Arnhem ingezet als dekking van de kosten Veilig Thuis. Hierdoor wordt de bijdrage van Rheden verlaagd met € 77K.

Autonome ontwikkelingen

Schulddienstverlening

Met ingang van 2021 is de Wet Schulddienstverlening Gemeenten gewijzigd. De wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening maakt onderdeel uit van het actieplan Brede Schuldenaanpak. Het kabinet presenteerde dit actieplan in 2018. Het doel ervan is om mensen met schulden sneller te helpen. Naar verwachting betekent dit onder andere dat de gemeente de kosten van ontruiming van inboedels voor haar rekening neemt. Voorlopig gaan we uit van een incidentele last in 2022 van € 50K.

Bijdrage aan GGD

Bijdrage t.b.v. jeugdgezondheidszorg

Stijging van de jaarlijkse bijdrage aan de VGGM als gevolg van loon- en prijscompensatie conform de begroting 2022 van de VGGM.

Inclusieagenda

Zie toelichting bij thema Algemene voorzieningen.

Wat gaat het kosten

Programma	2. Welzijn			
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2022	2023	2024	2025
Lasten	62.665	62.510	62.588	62.603
Baten	18.160	18.160	18.160	18.160
Saldo van baten en lasten	-44.505	-44.350	-44.428	-44.443
Reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Resultaat	-44.505	-44.350	-44.428	-44.443

3 Gebiedsontwikkeling

Bestaand beleid

Wij werken aan een duurzame en kwalitatieve woon- en leefomgeving in elk van de zeven dorpen en het buitengebied. Samen met inwoners, bedrijven en organisaties bepalen we wat de voorwaarden zijn voor een aantrekkelijke en gezonde omgeving waar iedereen zich thuis voelt. We blijven de historische karakteristieken van dorpen en buitengebieden koesteren. De relevante beleidsthema's hierbij zijn: Ruimtelijke Ordening; Mobiliteit, infra en Openbare Ruimte; Natuur en landschap.

Wij dragen met ons beleid bij aan de volgende Global Goals:

- industrie, innovatie en infrastructuur
- veilige en duurzame steden en gemeenschappen
- bescherming van zeeën en oceanen
- herstel ecosystemen en behoud biodiversiteit
- klimaatacties
- goede gezondheid
- deel en geef door

Thema: Gemeentelijk vastgoed

Perspectief

De door het Rijk ingestelde SUVIS regeling, die loopt in 2021 en 2022, maakt het mogelijk ventilatie in schoolgebouwen waar nodig te verbeteren. De regeling is onder andere ingesteld doordat bij de uitbraak van Covid-19 een goede ventilatie van schoolgebouwen randvoorwaardelijk is voor het op veilige wijze van les geven op school. Voor een aantal scholen willen wij daarom gebruik maken van de SUVIS regeling. De aanvraag van de regeling is bij de gemeenten belegd en het gebruik maken van de regeling gaat gepaard met een cofinanciering.

Met de scholen is besproken de totale kosten te verdelen in een deel SUVIS, een deel te betalen door de scholen en een deel te betalen door de gemeente. Financiering zou plaats kunnen vinden uit de opbrengst van vastgoed uit het onderwijs. Voor dat laatste deel wordt in de komende maanden een voorstel gedaan dat bij akkoord meegenomen kan worden in de komende begroting.

Thema: Ruimtelijk kader en Ondersteunen Initiatieven

Perspectief

Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is met 6 maanden uitgesteld naar 1 juli 2022. Met de wet wordt het stelsel van regels voor het beheer en de ontwikkeling van de leefomgeving volledig herzien. Het invoeren van de wet raakt veel plekken in de gemeentelijke organisatie en dat heeft financiële gevolgen. De invoering gaat gepaard met incidentele lasten, bijvoorbeeld voor het opstellen van kerninstrumenten, trainen van medewerkers en omschakelen naar nieuwe werkwijzen, en structurele lasten, bijvoorbeeld voor het aansluiten op digitale voorzieningen. Aan de hand van het financieel dialoogmodel van de VNG en afgezet tegen gemeenten met een vergelijkbare omvang, waren de implementatiekosten ingeschat op € 1,2 miljoen. Op dit moment wordt een nadere analyse gedaan om de reële implementatiekosten voor Rheden te inventariseren. Dit zal terugkomen in de begroting van 2022. Ook zal dit najaar scherper in beeld worden gebracht wat de structurele lasten als gevolg van de stelselwijziging zullen zijn. Daarnaast zal de invoering

van de Omgevingswet ook gevolgen hebben voor de legesheffing omdat meer activiteiten vergunningsvrij worden.

Gebiedsontwikkeling

Wij voeren momenteel een aantal grote projecten uit met een doorlooptijd van enkele jaren. Het *Ziekenhuisterrein Velp* is voor de gemeente Rheden een forse woningbouwontwikkeling. Met ondersteuning vanuit de Regiodeal Veluwe stellen we een Masterplan Velwezoo om met als doel recreatie en natuur beter in balans te brengen. Binnen het *Rivierklimaatpark IJsselpoort* bouwen wij aan een toekomstbestendig uiterwaardengebied en werken wij met o.a. Rijkswaterstaat en provincie Gelderland toe naar een passende ontwikkeling van het Terrein De Groot, een gebiedentree Rheden en natuurinclusieve landbouw. En last but not least, met het nieuwe *gemeentehuis* bouwen wij aan een belangrijke mijlpaal voor onze gemeente. Naast een aantal grote projecten blijven we werken aan vele kleine en middelgrote projecten en initiatieven met herontwikkelings- en nieuwbouwopgaven op het gebied van bijvoorbeeld wonen, werken, klimaat, landbouw en toerisme.

Bedrijventerrein Haveland

Op 30 april 2021 heeft beantwoording n.a.v. raadsvragen plaatsgevonden over de locatie GS Staalwerken. Het vigerende beleid voor het dorp Rheden is o.a. in de structuurvisie Rheden opgenomen. Daarnaast speelt regionaal en provinciaal beleid een rol, daarnaast ook het proces rondom de regionale verstedelijking, als het gaat om de transformatie van het bedrijventerrein. Zoals bekend is er een grote behoefte naar woningbouw. Dit maakt dat ook gekeken moet worden of de structuurvisie nog actueel is. Hierbij hoort ook vanzelfsprekend het gesprek met de zittende bedrijven en welke toekomstperspectief zij zelf zien voor hun locatie op het bedrijventerrein Haveland. Dit betreft een proces dat tijd en capaciteit kost. Ten tijde van het opstellen van de kadernota 2022 is het proces niet opgestart en naar verwachting zal dit proces later in het jaar 2021 starten.

Thema: Mobiliteit, infra en beheer openbare ruimte

Perspectief

Calluna

In 2016 is het Aanvalsplan Calluna vastgesteld. Dit aanvalsplan behelst de versterking van het winkelcentrum en is opgesteld door de BIZ Centrum Dieren. Eén van de maatregelen betreft de vernieuwing van de openbare ruimte. Een groot deel van de openbare ruimte is inmiddels vernieuwd. Gezien de financiële situatie van de gemeente is vorig jaar besloten de vernieuwing van het Ericaplein en de omgeving van de bibliotheek uit te stellen en bij de behandeling van de Kadernota 2022 opnieuw af te wegen of hiervoor middelen beschikbaar worden gesteld. (B&W besluit 24-11-2020). De kosten worden geraamd op € 1.400.000.

Wegbeheer en ICT

Binnen 'Digitalisering Overheden' zorgen Rijk en regio's er samen voor dat alle overheden in 2023 digitaal capabel zijn in mobiliteit ('data op orde' in 2023).

Het produceren, beschermen en beheren van data en digitale werkprocessen is de kerntaak van overheden. Er zijn 15 data-items waarbinnen gemeente Rheden ook per 2023 in landelijke dataportals de wegbeheerdata dient op te voeren en te beheren. Om aan deze taak te kunnen voldoen, dienen wij rekening te houden met extra budget om in 2022 organisatorisch en qua eerste invoer hierop te gaan voorbereiden. Dit vergt ambtelijke capaciteit voor enerzijds wegbeheer en anderzijds ICT.

Thema: Wonen

Perspectief

De Metropoolregio Arnhem Nijmegen en de Food Valley maken naar verwachting op korte termijn afspraken met het Rijk over de opgave voor extra woningen in de komende jaren. Deze Verstedelijkingstrategie krijgt een vertaling naar inliggende gemeenten. De opgave voor de gemeente Rheden is nu nog ongewis.

Financiële ontwikkelingen

3. Gebiedsontwikkeling (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Structurele effecten jaarrekening 2020				
subtotaal	0	0	0	0
Afwijkingen op begroting 2022-2025				
Wegen technische staat-openbare verlichting	-120	-120	-120	-120
Verkeerssignalering	25	25	25	25
subtotaal	-95	-95	-95	-95
Autonome ontwikkelingen				
subtotaal	0	0	0	0
Totaal	-95	-95	-95	-95

Afwijkingen op begroting 2022-2025

Wegen technische staat - openbare verlichting

De kosten van elektra openbare verlichting zijn abusievelijk niet opgenomen in de begroting 2021. De afgelopen jaren zijn de elektrakosten deels gedekt uit de reserve straatverlichting. Het budget in deze reserve is niet voldoende om dit de komende jaren zo voort te zetten.

Verkeerssignalering

Budget voor wegmarkering is abusievelijk dubbel opgenomen in de begroting.

Wat gaat het kosten

Programma	3. Gebiedsontwikkeling			
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2022	2023	2024	2025
Lasten	14.347	14.717	14.828	14.928
Baten	1.899	1.899	1.899	1.899
Saldo van baten en lasten	-12.448	-12.818	-12.929	-13.029
Reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	420	167	167	167
Resultaat	-12.028	-12.651	-12.762	-12.862

4 Duurzaamheid

Bestaand beleid

Wij werken aan een duurzame toekomst. Wij dragen ons steentje bij aan het beperken van de klimaatverandering. Dit doen we door het stimuleren van energiebesparing en duurzaam opwekken van energie. Wij willen ons afval zoveel mogelijk gescheiden inzamelen zodat het geschikt is voor hergebruik. Van afval naar grondstof is daarbij onze filosofie; er is op dit beleidsthema dan ook een nauwe verwevenheid met de circulaire economie (CE) uit programma 1. Daarnaast beheren en onderhouden we onze openbare ruimte en ons gemeentelijk vastgoed (programma 3) zo duurzaam mogelijk en proberen we ons aan te passen aan een veranderend klimaat (programma 2 en 3). Wij pakken onze voortrekkersrol en laten zien hoe we de opgave gezamenlijk waarmaken onder het motto "Minder praten meer doen".

De beleidsthema's zijn:

- a. klimaat en duurzame energie
- b. afval, schoon water en milieu

Wij dragen met ons beleid bij aan de Global Goals op het gebied van duurzame en betaalbare energie, klimaatactie en verantwoorde consumptie en productie.

Thema: Klimaat en duurzame energie

Perspectief

Afronding programma Klimaataanpak

Zowel het klimaatbeleid "Aan de slag voor een duurzaam klimaat 2019-2022" als de programmatische aanpak om de doelen uit dat beleid te bereiken lopen in 2022 af. Ook de aan deze aanpak verbonden incidentele middelen zijn eind 2022 naar verwachting besteed aan de afgesproken prestaties.

De klimaatopgave is een nieuwe opgave voor de gemeente en gaat over (bijna) alle beleidsterreinen en begrotingsprogramma's. Om deze opgave goed te borgen in de verschillende begrotingsprogramma's is gekozen voor een programmatische aanpak. Een programma is een **tijdelijke** organisatievorm die bestaat uit meerdere activiteiten (waaronder processen en projecten) die in hun onderlinge samenhang zorgen voor het halen van de beoogde doelen.

Alle thema's die in het programma worden aangepakt zijn reeds geborgd in de reguliere (beleids)werkzaamheden. In de programmabegroting 2021 staat dat als volgt aangegeven:

• Wonen	programma 2 (Erfgoed) en 3 (Wonen)
• Werken	programma 1 (Economische Ontwikkeling en CE) en 3 (Vastgoed)
• Opwek	programma 3 (Ruimtelijke ordening)
• Mobiliteit	programma 3 (Mobiliteit)
• Adaptatie	programma 2 (Volksgezondheid) en 3 (Infra en Beheer)

Met betrekking tot de dialoog met onze inwoners leggen wij de link met programma 5 (Partnerschap, Dienstverlening en Communicatie). Ook de link met programma 2 op het gebied van Onderwijs is van belang. Het klimaatbeleid heeft op deze manier zijn werking over alle begrotingsprogramma's.

Voor de begroting 2022 zullen, in voorbereiding op de afronding van de tijdelijke programmastructuur, alle doelen en resultaten die reeds worden gedragen door de reguliere organisatie worden opgenomen bij het desbetreffende begrotingsprogramma. Een uitzondering wordt gemaakt voor de doelen met betrekking tot de Warmte Transitie, de Regionale Energie Strategie, de ondersteuning en facilitering van verschillende inwonersinitiatieven (lokaal partnerschap) en de hele aanpak van de actiegerichte communicatie en bewustwording. Deze thema's worden in 2022 nog afzonderlijk opgepakt om in 2023 eveneens in de organisatie te landen.

Klimaatadaptatie

Het thema klimaatadaptatie verdient meer aandacht dan het tot nu heeft gekregen binnen het programma. Daar zijn op een aantal gebieden aanvullende middelen voor nodig, incidenteel dan wel structureel. Er wordt een startnotitie voorbereid die voor de begrotingsbehandeling aan de raad wordt voorgelegd zodat duidelijk wordt waar we eventueel extra middelen kunnen vrijmaken dan wel middelen uit heffingen kunnen inzetten. Hieronder alvast een paar aandachtspunten.

1. Deltaplan Ruimtelijk Adaptatie

De gemeente Rheden werkt binnen het Deltaplan Regionale adaptatie (DPRA) in de werkregio Arnhem/Rheden/Rozendaal aan maatregelen om onze omgeving daar waar nodig aan te passen aan de klimaatverandering. In de afgelopen periode is in lijn van het coalitieakkoord gewerkt aan een nadere concretisering van de opgave voor onze gemeente. Deze concretisering bestaat uit het actief deelnemen aan de DPRA ambities zoals deze in onze werkregio zijn vastgesteld en de inzetten van lokale klimaatadaptatieve maatregelen. Dit resulteert uiteindelijk in:

- Klimaatadaptatie strategie en uitvoeringagenda 2022
- Actualisatie stresstesten hitte, droogte en wateroverlast 2023 en 2025
- Afstand tot koeltekaart(en) vs. Lokaal hitteplan

2. Klimaatadaptatieve maatregelen in de leefomgeving

Om wateroverlast, verdroging en hittestress verder te reduceren en de leefomgeving robuust en toekomstbestendig in te richten zijn klimaatadaptatieve maatregelen benodigd.

Derhalve zal aanvullend budget nodig zijn om:

1. Klimaatadaptatieve maatregelen en meekoppelkansen te benutten

Een extra stimulans is nodig om in de buitenruimte specifiek maatregelen te treffen ten aanzien van klimaatadaptatie (hitte, droogte, wateroverlast, biodiversiteit, gezondheid) in projecten. Om deze projectinvesteringen mogelijk te maken zal een verhoging van kapitaallasten aangevraagd worden op het gebied van riolering, wegen en groen waarbij een kanttekening gemaakt moet worden bij de kapitaallasten voor riolering omdat een verhoging een op een terug is te zien in de rioolheffing.

2. Initiatieven te ondersteunen

Door inwoners of ondernemers, aanvullend op Operatie Steenbreek (OS). Beide worden nu uit incidentele klimaatmiddelen bekostigd. Een structureel budget wordt bij de begroting meegenomen

3. Bewustwording en zichtbaarheid te bevorderen

Middels diverse media inwoners, ondernemers, verenigingen e.d. informeren en stimuleren ten aanzien van mogelijkheden om klimaatbewust te handelen. De basis zal liggen in www.watisjouwrheden.nl maar ook flyers, advertenties en bijeenkomsten horen tot de mogelijkheden. Tot nu toe wordt dit bekostigd uit incidentele klimaatmiddelen. Een structureel budget wordt bij de begroting meegenomen.

Zoals aangegeven is het college voornemens om bovenstaande concretisering binnen de genoemde kaders verder uit te werken in een beleidsnotitie en de hiervoor benodigde middelen als voorstel op te nemen in de begroting 2022 en verder.

Verduurzamen eigen vastgoed

Het verduurzamen van het gemeentelijke vastgoed in de komende jaren zal leiden tot een behoefte aan investeringsruimte voor deze verduurzaming als aanvulling op de onderhoudsmiddelen die reeds beschikbaar zijn. We zullen deze behoefte in de tweede helft van dit jaar inzichtelijk maken zodat we deze voor de begroting 2023 en volgende mee te kunnen nemen.

Inzet burgerforum klimaatopgave

We merken dat nog veel onbekend is en dat er zorgen zijn bij inwoners ten aanzien van duurzame opwek. We voorzien hier een tweetal opgaven die in elkaars verlengde liggen. De eerste is om met

behulp van een burgerforum, in lijn van het advies van Brenninkmeijer (rapport 'Betrokken bij klimaat; burgerfora aanbevolen'), tot om tot een gedragen uitwerking van het klimaatbeleid voor Rheden te komen.

Het college is voornemens om, indien de raad ons daartoe de opdracht geeft, het instrument burgerforum verder uit te werken en de hiervoor benodigde middelen als voorstel op te nemen in de begroting 2022.

Integrale gebiedsvisies verkenninggebieden

Er zijn niet alleen zorgen bij inwoners over grootschalige opwek. Er liggen ook verschillende ruimteclaims in de gebied rondom Soerens Broek, Spankeren en de Beemd-Velperwaarden (incl. de gronden rondom Kasteel Biljoen). Om hier de juiste (en meest duurzame) keuzes te maken willen we met behulp van integrale gebiedsvisie de invulling van de verkenninggebieden verder vormgeven. Aan de ontwikkeling van twee integrale gebiedsvisies voor de gebieden De Beemd-Velperwaarden en Soerense Broek, zijn financiële consequenties verbonden. Er zal bij de begroting 2022 een integrale afweging plaatsvinden. Het benodigde budget wordt opgenomen in begrotingsprogramma 3.

Global Goals

Het gedachtegoed van de Global Goals gericht op duurzame ontwikkelingen vindt steeds meer aanhang binnen de verschillende sectoren in onze gemeente: bedrijfsleven, onderwijs en inwoners. Onderzocht wordt of initiatieven op het gebied van duurzame ontwikkelingen actief gestimuleerd kunnen worden met het instellen van een of meerdere duurzaamheidsprijzen. Een voorstel hiervoor inclusief een dekkingsvoorstel wordt opgenomen in de komende begroting.

Thema: Afval, water en milieu

Perspectief

De komende jaren bereiken diverse contracten het einde van de (oorspronkelijke) contractduur. Als wordt gekozen voor nieuwe contracten dan zal in de meeste gevallen een Europese aanbesteding nodig zijn. De verwachting is dat nieuwe contracten zullen leiden tot hogere prijzen. Voor goed lopende contracten zal daarom gekozen worden voor verlenging van het contract. In dat geval zal er (behalve indexering) geen kosten toe- of afname zijn ten opzichte van het huidige budget.

Financiële ontwikkelingen

4. Duurzaamheid (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Structurele effecten jaarrekening 2020				
subtotaal	0	0	0	0
Afwijkingen op begroting 2022-2025				
subtotaal	0	0	0	0
Autonome ontwikkelingen				
subtotaal	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0

Wat gaat het kosten

Programma	4. Duurzaamheid			
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2022	2023	2024	2025
Lasten	9.121	8.735	8.650	8.650
Baten	9.978	9.928	9.928	9.928
Saldo van baten en lasten	857	1.194	1.279	1.279
Reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Resultaat	857	1.194	1.279	1.279

5 Bestuur en veiligheid

Bestaand beleid

De kwaliteit van het bestuurlijk handelen is van belang voor een sterke en duurzame gemeente. Meer dan ooit leeft het besef dat gemeente en inwoners gelijkwaardige partners zijn. Om die reden omarmen we partnerschap en passen we onze bestuursstijl daarop aan. Daarbij hoort dat wij inwoners helderheid geven over onze veranderende rol. Wat mogen zij van ons verwachten, wat verwachten wij van hen en welke afspraken maken we samen? Die rolduidelijkheid is nodig om samen met onze partners vraagstukken op te lossen.

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor plezierig wonen in onze gemeente. Iedereen moet zich veilig voelen en ieders omgeving moet leefbaar zijn. Daarom bestrijden we geweld, discriminatie en criminaliteit.

Wij dragen met ons beleid bij aan de volgende Global Goals:

- Partnerschappen voor de doelen
- Vrouwen en mannen gelijk
- Vrede, veiligheid en rechtvaardigheid

In dit licht vormt het binnen onze gemeente ontstane 18e goal (Deel en geef door) een mooi slot: als gemeente bieden wij meer voor onze inwoners door enerzijds best practices te delen met anderen en anderzijds te leren van anderen. Rheden deelt graag haar best practices met derden en wij nodigen collega-gemeenten en andere organisaties uit om hun best practices met ons te delen. Rheden is daarin ondernemend, initiatiefrijk en proactief.

Thema Partnership

Perspectief

Groene metropoolregio Arnhem Nijmegen

Binnen de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen zien wij voordelen om deel te nemen aan de 5 opgaven. In het najaar zal de raad over daadwerkelijke deelname per opgave een besluit nemen. In deze kadernota nemen wij daarvoor de volgende bedragen op in jaarschijf 2022.

<i>bijdrage per inwoner in €</i>		<i>totaal</i>
Verbonden regio	1,3	56.597
Productieve regio	0,73	31.781
Circulaire regio	0,81	35.264
Ontspannen regio	0,57	24.816
Groene groei regio	<u>0,82</u>	<u>35.700</u>
	4,23	184.157

Statushouders

Er is een groot tekort aan opvangcentra in Nederland voor statushouders. De regio is opgeroepen om dit probleem te verhelpen. De effecten voor de gemeente Rheden zijn nu nog ongewis. Wij zullen de vraag moeten onderzoeken welke mogelijkheden wij zien om in de behoefte te voorzien.

Thema: Veilige en inclusieve samenleving

Perspectief

Rheden bestaat in 2023 450 jaar!

Wij willen bijdragen aan een betrokken en inclusieve Rhedense gemeenschap door het (laten) organiseren van festiviteiten voor verschillende doelgroepen, zodat iedereen die wil kan participeren. Daarmee beogen wij een vreedzame samenleving met een aantrekkelijk woon- en werkklimaat. Met de organisatie van de festiviteiten hopen wij dat nieuwe duurzame partnerships binnen onze gemeente en daarbuiten ontstaan, waardoor onze samenleving blijvend wordt versterkt. Het programma voor het 450 jaar bestaan van Rheden zal zich mede kenmerken door het thema 'deel en geef door'. Lokale krachten en eventuele externe impulsen zijn er om van te leren, te delen en door te geven!

Voorstel is € 25.000 voor 2022 en € 75.000 voor 2023 hiervoor beschikbaar te stellen. Eventueel is het budget 2022 door te schuiven naar 2023. Het college wendt het budget aan voor ingediende initiatieven en zet zich ervoor in het budget te vergroten door realisatie van bijdragen derden. Kader is enkele centrale, gemeente brede activiteiten en festiviteiten/initiatieven per kern.

Integraal Veiligheidsplan

Het huidige integraal veiligheidsplan (IVP) loopt in 2022 af. De veiligheidsstrategie van de politie wordt dan ook herzien en daarbij kijken we naar de nieuwe speerpunten vanuit de strategie en vertalen deze door naar het IVP. Cybercriminaliteit wordt een steeds groter probleem, waar landelijk maar ook zeker lokaal aandacht aan besteed moet worden. Dit is nog niet opgenomen in het IVP (bij herziening wordt dit zeker meegenomen) maar ook in 2022 wordt dit een aandachtspunt.

Financiële ontwikkelingen

5. Bestuur en veiligheid (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Structurele effecten jaarrekening 2020				
Basisregistraties	-69	-69	-69	-69
subtotaal	-69	-69	-69	-69
Afwijkingen op begroting 2022-2025				
Basisregistraties	-52	-52	-52	-52
Wijkveiligheid	-5	-5	-5	-5
subtotaal	-57	-57	-57	-57
Autonome ontwikkelingen				
Groene metropoolregio Arnhem Nijmegen	-184	0	0	0
Rheden 450 jaar!	-25	-75	0	0
Vergoeding raadsleden	-15	-15	-15	-15
VGGM	-82	111	111	111
subtotaal	-306	21	96	96
Totaal	-432	-105	-30	-30

Structurele effecten jaarrekening 2020

Basisregistraties

Bij de overdracht van de budgetten naar de Connectie in 2017 was nog niet duidelijk welke formatie van basisregistraties over zou gaan naar de Connectie. In de jaarrekening 2020 is aangegeven dat hierover overeenstemming is bereikt met de Connectie. Dit leidt in onze begroting tot een nadeel van 69K.

Afwijkingen op begroting 2022-2025

Basisregistraties

Bijstelling kader Connectie i.v.m. afwikkeling formatie basisregistratie vanaf 2018. Dit wordt

toegelicht in de bestuursrapportage 2021 van de Connectie. De bijdrage aan de Connectie, programma overhead, is met € 52K verlaagd.

Wijkveiligheid

De jaarlijkse bijdrage aan de uitvoer van de Wet gemeentelijke Antidiscriminatievoorziening is de afgelopen jaren gestegen door prijsindexatie. Hierdoor ontstaat een tekort op dit budget.

Autonome ontwikkelingen

Groene metropoolregio Arnhem Nijmegen

De gemeentelijke bijdrage staat nu alleen gereserveerd voor 2022. De raad moet jaarlijks instemmen met deelname. M.b.t. deelname in 2022 staat besluitvorming in oktober gepland. In deze kadernota houden we vooralsnog rekening met deelname aan alle vijf opgaven. Mocht uw raad anders besluiten, dan zal dat in de programmabegroting 2022-2025 worden verwerkt.

Rheden 450 jaar!

Zie toelichting bij thema Veilige en inclusieve samenleving.

Vergoeding raadsleden

De vaste maandelijkse vergoeding die raadsleden voor hun ambt ontvangen wordt op basis van de indexatie van CAO-lonen overheid bijgewerkt. Vanaf 2022 houden we rekening met een stijging van 2,5%.

VGGM

De evaluatie van de verdeelsleutel voor de brandweerkosten heeft geleid tot een herverdeling van de kosten vanaf 2022. Voor de gemeente Rheden betekent dit een lagere jaarlijkse bijdrage. In 2022 is deze verlaging gedeeltelijk verwerkt en vanaf 2023 volledig. Daarnaast wordt in de bijdrage aan de VGGM rekening gehouden met een verhoging van de kosten als gevolg van de 24-uurs bezetting van de brandweerkazerne Ede en de verhoging voor o.a. loon- en prijscompensatie conform de begroting 2022 van de VGGM. In Rheden Financieel Stabiel is vanaf 2022 een taakstellende bezuiniging opgenomen van € 75K. Deze is in de nieuwe bijdrage verwerkt.

Wat gaat het kosten

Programma	5. Bestuur & Veiligheid			
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2022	2023	2024	2025
Lasten	8.503	8.150	8.057	8.057
Baten	641	611	611	611
Saldo van baten en lasten	-7.862	-7.539	-7.446	-7.446
Reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Resultaat	-7.862	-7.539	-7.446	-7.446

6 Overhead en algemene dekkingsmiddelen

Uitgangspunt voor dit programma is nog steeds het waarborgen van een solide financiële positie van de gemeente blijkend uit een evenwichtige en sluitende (meerjarig)begroting in combinatie met een voldoende reservepositie.

Perspectief

Datagedreven werken (Functie data-analist)

We leven in een tijd van grootschalige dataverzameling en toename van technieken om deze data productief te analyseren en te gebruiken. Als gemeente willen we meer gebruik maken van beschikbare data, om aan de hand van deze data gefundeerd keuzes te maken. De hoeveelheid beschikbare data en het aantal bronnen neemt de laatste jaren fors toe, dit levert uitdagingen op maar ook kansen. Door slim gebruik te maken van data uit verschillende bronnen ontstaan nieuwe inzichten. Inzichten die we goed kunnen gebruiken, want de maatschappelijke opgaven worden complexer en de verwachtingen van de inwoners zijn steeds hoger.

De behoefte aan inzicht speelt breed en is met name binnen het Sociaal Domein urgent. In 2021 zijn we begonnen met een pilot op het gebied van datagedreven werken. Deze pilot is nog niet afgerond, wel constateren we dat het samenbrengen van data, verklaren van data en maken van rapportages een specialistische functie is. Deze functie wordt data-analist of business intelligence specialist genoemd. Een data-analist heeft specifieke vaardigheden en focus om zo goed mogelijk inzichten te halen uit data en een brug te slaan tussen beleidsinhoudelijke specialisten en gegevensbeheerders.

Vanuit het perspectief van de rechtmatigheidsverantwoording (per 2021 wettelijk verplicht) zal datagedreven werken in de brede zin en specifiek deze functie ook waardevol zijn. Data-analyse biedt de mogelijkheid om vanuit data in IT-systemen inzichtelijk te maken hoe processen in de praktijk worden uitgevoerd. Hierdoor kan het een belangrijk hulpmiddel zijn om de Verbijzonderde Interne Controle meer risicogericht en effectiever uit te voeren. Inzetten op datagedreven werken is dus van belang voor zover het gefundeerd keuzes maken als de beheersing van onze (administratieve) processen.

Uiteindelijk is het onze bedoeling om met deze moderne ontwikkeling meer publieke waarde te realiseren. U ontvangt van ons in de aanloop van de begroting een notitie over datagedreven werken, waarin we specifiek ingaan hoe we datagedreven werken willen gaan ontplooiën binnen onze gemeente. In de begroting komen we met een concreet voorstel of hiervoor extra middelen nodig zijn.

Autonome ontwikkelingen

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) is aangenomen in 2021, deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en wordt van kracht met ingang van 1-1-2022. De Woo verplicht overheden zo veel mogelijk informatie in een vroegtijdig stadium actief openbaar te maken. Ook moet deze wet er voor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten is en goed te archiveren is. Voor de gefaseerde uitvoering wordt door het Rijk een uitvoeringsbudget ter compensatie van de kosten beschikbaar gesteld. Onderzocht wordt of er sprake kan zijn van een regionale (Arnhem, Renkum, De Connectie en Rheden).

Digitale Veiligheid

Op 12 februari 2021 heeft de VNG in haar Buitengewone ALV de resolutie "Digitale Veiligheid: kerntaak voor gemeenten" unaniem aangenomen. De resolutie beschrijft een aantal uitgangspunten welke volgen uit de eerder vastgestelde Agenda Digitale Veiligheid 2020-2024. Deze agenda beschrijft een aantal thema's met bijbehorende actielijnen. In deze actielijnen zijn een aantal adviezen opgenomen t.a.v.

wenselijkheid tot vaststellen budgetten voor cybersecurity.

Het eerste advies pleit voor het alloceren van een passend gemeentelijk budget om de verantwoordelijkheid voor informatieveiligheid adequaat te kunnen invullen. De hoogte van dat budget is afhankelijk van de uitkomst van een gemeentelijke risicoanalyse die bestuurlijk is geaccordeerd. Een ander advies heeft betrekking op het maken van afspraken tussen gemeentebesturen en ketenpartners over de dekking van onverzekerde schade met behulp van een

gezamenlijke 'stroppenpot'. De ervaring leert dat de financiële afwikkeling van schade soms moeizaam kan verlopen. Er is nog weinig inzicht in de risico's en de bijbehorende schade.

Moderne digitale werkplek

De Connectie start in onze opdracht medio 2021 met een gefaseerde harmonisatie van de digitale werkplek. De kosten voor backoffice systemen die gemigreerd moeten worden komen voor onze rekening. Deze migratiekosten worden in beeld gebracht en vallen hoofdzakelijk in 2022.

Sturing op arbeidskosten

De dekking van het personeelsbudget voor de personele bezetting is in beeld gebracht in het project "sturing op arbeidskosten". Hieruit is naar voren gekomen dat er sprake is van kwantitatieve en kwalitatieve knelpunten. Zo is er niet altijd sprake van structurele dekking voor vaste functies en is er voor sommige disciplines versterking nodig. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de afdeling Financiën & Control en het management. Ook is er behoefte om strakker te sturen op de inzet van materiele budgetten voor de financiering van (doorgaans tijdelijk) personeel. Daarnaast is er als gevolg van de vele veranderingen op sommige plaatsen sprake van een mismatch waardoor frictiekosten zullen ontstaan, zoals ook reeds aangekondigd is in de zomerrapportage. De exacte financiële effecten zijn nog in onderzoek en zullen bij het opstellen van de begroting inzichtelijk zijn.

Het monitoren van de arbeidskosten, inclusief externe inhuur is dit jaar geautomatiseerd, waardoor nu een sneller en accurater inzicht is in het verloop van de kosten en eerder maatregelen kunnen worden genomen.

Financiële ontwikkelingen

6. Overhead en algemene dekkingsmiddelen (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Structurele effecten jaarrekening 2020				
subtotaal	0	0	0	0
Afwijkingen op begroting 2022-2025				
Stagevergoedingen	-15	-15	-15	-15
Connectie	-367	-351	-388	-372
subtotaal	-382	-366	-403	-387
Autonome ontwikkelingen				
Gelders Archief	-8	-8	-8	-8
Stelpost cao salarissen	-383	-383	-383	-383
Stelpost loon- en prijsindex derden	-500	-500	-500	-500
Algemene Uitkering	2.890	1.846	991	685
subtotaal	1.999	955	100	-206
Totaal	1.617	589	-303	-593

Afwijkingen op begroting 2022-2025

Stagevergoedingen

Gemeente Rheden vindt het belangrijk dat studenten bij gemeenten de kans krijgen om ervaring op te doen. Wij helpen hier niet alleen de student aan het opdoen van de nodige praktijkervaring, maar hebben ook de gelegenheid om onszelf te promoten als aantrekkelijke werkgever. De gemeente verwelkomt per jaar een groot aantal stagiaires (circa 30) op MBO, HBO en universitair niveau. Bij een deel van de stages gaat het om een betaalde stage conform ons stagebeleid. Het huidige stagebudget is onvoldoende om de stagevergoedingen uit te betalen aan hen die daar recht op hebben.

De Connectie

Verhoging van de incidentele en structurele bijdragen aan de Connectie conform de 1e bestuursrapportage 2021. Hierbij is rekening gehouden met een structureel bedrag van € 100K dat reeds in onze begroting is opgenomen voor de stijging van de kosten voor inkoop en aanbesteding.

Autonome ontwikkelingen

Gelders Archief

De bijdrage aan het Gelders Archief wordt met 8K verhoogd als gevolg van de loon- en Irijscompensatie conform de begroting 2022 van het Gelders Archief.

Stelpost cao salarissen

De cao onderhandelingen zijn nog niet afgerond. Er is nog geen duidelijkheid over een eventuele verhoging van de salarissen. Om niet verrast te worden houden we vast rekening met een verhoging van de salariskosten voor 2022 van 1,5%. Bij de begroting 2022-2025 verwachten we meer duidelijkheid over eventuele verhogingen. Dan zullen we die verwerken.

Stelpost loon- en prijsindex derden

Deze stelpost is bedoeld ter dekking van prijsstijgingen en kostenontwikkelingen bij externe partijen (diverse inkoop van goederen en diensten). Bij het opstellen van de begroting 2022 zullen we nader beoordelen in hoeverre deze stelpost toereikend is.

Algemene uitkering

Dit betreft de effecten van de meicirculaire gemeentefonds 2021 weergegeven in onderstaande tabel.

x € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene mutaties	616	1.783	1.405	1.007	743
Compensatie Jeugd	1.246	0	0	0	0
Overige taakmutaties	46	139	155	171	186
Corona middelen	1.253	0	0	0	0
Suppletie, integratie en decentralisatieuitkeringen	221	-2	-17	-38	-80
Herverdeeleffect	0	1.091	438	0	0
	3.382	3.011	1.981	1.140	849
Op te nemen stelposten:					
Corona	1.253	0	0	0	0
Bommenregeling (DU)	27	0	0	0	0
Wet open overheid	0	121	135	149	164
	1.280	121	135	149	164
netto - effect	2.102	2.890	1.846	991	685

Algemene mutaties:

Het betreft hier vooral aanpassingen van hoeveelheden en aanpassing van rekentarieven WOZ, die voor Rheden meerjarig een gunstig effect hebben.

Compensatie jeugd:

Dit betreft een eenmalige bijdrage Jeugdzorg bedoeld voor aanpak van wachttijden specialistische jeugdzorg, praktijkondersteuning jeugd GGZ, verdringing en lichte jeugdzorgproblematiek. Het verwachte tekort over 2021 wordt hiermee gedekt.

Overige taakmutaties:

Dit betreft met name middelen voor Wet open overheid. Op 26 januari 2021 heeft de Tweede Kamer de (Wijzigingswet) Wet open overheid (Woo) aangenomen, een initiatiefwet uit de Tweede Kamer die beoogt de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken. De financiële middelen bestaan uit zowel incidentele als structurele middelen. De structurele middelen zijn o.a. bedoeld voor het aanwijzen van een contactfunctionaris en het beheer en onderhoud van systemen. De incidentele middelen (t/m 2026) zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie.

Coronamiddelen:

Het betreft een incidentele post, o.a. aanvullend pakket re-integratie, extra begeleiding kwetsbare groepen, voortzetting TONK-regeling en cultuurmiddelen. Het geld wordt in 2021 gereserveerd en gedurende het jaar op basis van collegebesluiten aan de programma's toebedeeld. Bedrag ad € 1,2 miljoen is inclusief de budgetten toegekend bij de december- en maartcirculaire.

Suppletie, integratie en decentralisatie uitkeringen:

De betreft een bijstelling van de integratie uitkeringen participatie en Voogdij 18+.

Herverdeeleffect:

In de begroting is vanaf 2022 rekening gehouden met een korting op de algemene uitkering van € 1.091.000, oftewel € 25 per inwoner. De verwachting is dat de herverdeling gemeentefonds niet eerder dan in 2023 aan de orde is. Dat maakt dat we in 2022 een voordeel hebben van € 1.091.000.

Voor het jaar 2023 houden we rekening met een herverdeeleffect van € 15 per inwoner en in de jaren 2024 en 2025, conform eerdere gedragslijn, met een effect van € 25 per inwoner. Op basis van recente uitwerkingen van de herverdeling van het gemeentefonds zou dit herverdeeleffect voor Rheden hoger zijn (nadeliger) en uitkomen op € 45 per inwoner in 2025. In de programmabegroting 2022 zullen we de algemene uitkering ramen op basis van de meest recente / definitieve besluitvorming omtrent deze herverdeling.

Bommenregeling:

Op grond van de Bommenregeling kunnen gemeenten een bijdrage ontvangen voor het opsporen van Conventionele Explosieven. Deze uitkering is ontvangen in als decentralisatie uitkering en zal worden ingezet om de kosten van onderzoek c.q. opsporing van explosieven te dekken.

Wet open overheid:

Dit betreft de middelen om uitvoering te geven aan de taken die voortkomen uit de Wet open overheid. Voor de incidentele taken ontvangen we t/m 2026 jaarlijks €66.000. Voor de structurele werkzaamheden, zoals genoemd onder overige taakmutaties, ontvangen we €55.000 in 2022, oplopend tot €98.000 in 2026.

Wat gaat het kosten

Programma	6. Overhead en algemene dekkingsmiddelen			
(Bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Lasten	16.362	16.355	16.233	16.217
Baten	90.210	88.957	88.056	87.750
Saldo van baten en lasten	73.847	72.602	71.823	71.533
Reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	3	3	3	3
Resultaat	73.851	72.606	71.826	71.536

3. Uitgangspunten en kaders (bestaand beleid) begroting 2022 - 2025

Dit hoofdstuk behandelt de financiële omgangsvormen (kaders) tussen Raad en college. Daarbij wordt in het bijzonder ingegaan op de uitgangspunten die worden gehanteerd bij het opstellen van de financiële prognose in de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025.

Voor deze uitgangspunten gelden de volgende kwaliteitseisen:

- de uitgangspunten dienen een voldoende realiteitsgehalte te hebben, zodat een zo goed mogelijke voorspelling wordt gedaan van de te verwachten jaarrekeningresultaten;
- de uitgangspunten die het begrotingsresultaat bepalen worden zoveel als mogelijk consequent toegepast;
- beoogd wordt een zo goed mogelijk inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van de begrotingsresultaten van de opeenvolgende jaren.

Verder worden in dit hoofdstuk, naast algemene budgettaire uitgangspunten, diverse specifieke kaders uiteengezet die betrekking hebben op de (meerjaren-)begroting 2022-2025.

Algemene uitgangspunten

Programmabegroting

Overeenkomstig de besluitvorming bij de kadernota en programmabegroting 2021 wordt de volgende programma-indeling toegepast:

1. Economische ontwikkeling
2. Welzijn
3. Gebiedsontwikkeling
4. Duurzaamheid
5. Bestuur en Veiligheid
6. Overhead en algemene dekkingsmiddelen

Financieel beleid

Overeenkomstig de Gemeentewet dient de gemeente te beschikken over een structureel sluitende begroting, dan wel zal de meerjarenraming een financieel evenwicht moeten laten zien. Voor zover hier geen sprake van is, zal de gemeente onder preventief toezicht komen te staan van de provincie. De algemene uitgangspunten van het te volgen financieel beleid die van toepassing zijn op de begroting 2022 luiden als volgt:

- Wij streven naar een evenwichtige financiële situatie. De financiële kengetallen, zoals in de begroting worden opgenomen, geven daarbij inzicht in de financiële ontwikkelingen van onze gemeente. Voorwaarde is dat er balans is in de inkomsten en uitgaven waardoor er sprake is van een sluitend meerjarig perspectief passend bij het gewenste voorzieningenniveau;
- De gemeente Rheden streeft naar een begroting welke structureel en reëel in evenwicht is en waarbij elke jaarschijf tenminste sluitend is.
- Autonome ontwikkelingen:
 - Lopend beleid wordt voortgezet maar er is een verandering van kosten of inkomsten (bijvoorbeeld prijsstijgingen, veranderde wet- en regelgeving).
 - De gemeente heeft geen invloed op de wijzigingen en heeft geen of weinig keuzemogelijkheden.
 - Geldend vanaf 2022.

Het uit te voeren financieel beleid is overeenkomstig wat de partijen hebben bepaald in het Coalitieakkoord en Collegeagenda.

De Begroting 2022 wordt opgebouwd vanuit het bestaande, door de Raad geaccordeerde, beleid waarvan ook de maatregelen van RFS onderdeel zijn. Voor nieuw beleid geldt het uitgangspunt van de integrale afweging, waarbij de Raad, gegeven het haar toekomstige budgetrecht, de besluiten neemt en daarmee de nieuwe middelen beschikbaar stelt.

Uitgangspunten bij bepalen baten

Belastingen en Lokale heffingen

De jaarlijkse vaststelling van de tarieven, zoals deze in de begroting worden verwerkt, is gebaseerd op het door de Raad vastgestelde tarievenbeleid en hieraan ten grondslag liggende consistente en objectieve uitgangspunten. We streven ernaar om alle diensten kostendekkend uit te voeren.

Voor de berekening van de tarieven lokale heffingen 2022 worden de volgende berekeningsmethodes gehanteerd:

- Voor de tarieven waarvoor als uitgangspunt dient '100% kostendekkendheid', wordt het tarief berekend op basis van een kostprijsberekening. Hierbij worden de direct- en indirect toe te rekenen kosten aan de prestatie (activiteit) toegerekend en vervolgens op grond van de geraamde aantallen 'omgeslagen' in een tarief, waarbij vervolgens een kostendekkend tarief ontstaat;
- Voor de tarieven waarbij de jaarlijkse stijging wordt gebaseerd op het geraamde inflatiepercentage wordt uitgegaan van het tarief over 2021, vermeerderd met de inflatieontwikkeling zoals deze is opgenomen in de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds;
- Belastingen en heffingen: We streven ernaar om alle diensten kostendekkend uit te voeren. De opbrengst van de onroerende zaakbelastingen wordt jaarlijks met, in principe, maximaal het verwachte inflatiepercentage verhoogd, tenzij de raad op voorstel van het college anders besluit.

In de onderstaande tabel wordt voor de financieel relevante lokale heffingen uiteengezet welke uitgangspunten worden gehanteerd in het tarievenbeleid. Deze uitgangspunten zijn bepalend voor de berekening van de tarieven voor 2022.

Uitgangspunten tarievenbeleid lokale heffingen

	(maximaal)100 % kostendekkend tarief	Jaarlijkse stijging op basis van inflatiepercentage	Andere uitgangspunten
Onroerende zaakbelastingen			X
Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	X		
Rioolrechten	X		
Bouwleges	X		
Parkeerbelastingen			X
Hondenbelasting		X	
Toeristenbelastingen		X	
Forensenbelasting		X	
Secretarieleges	X		
Begraafrechten	X		

Leges

De leges worden in de begroting geraamd op basis van het verwacht aantal verstrekkingen en de tarieven overeenkomstig de geldende verordening. Op basis van de begrote lasten over 2022 worden in het najaar van 2021 de nieuwe kostendekkende tarieven berekend en in een wijziging van de legesverordening aan de Raad ter vaststelling voorgelegd. Na besluitvorming door de Raad zal de begroting 2022, waar van toepassing, worden aangepast op de nieuwe tarieven.

Prijzen gemeentelijke goederen en diensten

Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeente, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeente verleende diensten.

Algemene uitkering

De berekening van de algemene uitkering voor de begroting en meerjarenraming wordt in principe gebaseerd op de meicirculaire 2021. In het geval de septembercirculaire 2021 substantiële afwijkingen laat zien ten opzichte van de meicirculaire kan dat aanleiding zijn die circulaire als basis te gebruiken.

Opbrengst huur en pacht

De opbrengsten van de huur en de pacht worden begroot op basis van de hieraan ten grondslag liggende beleidsdoelstellingen en contracten. Voor zover sprake is van leegstand bij de te verhuren objecten wordt toch rekening gehouden met een substantiële bezetting. Hiermee wordt bereikt dat in de begroting de te realiseren opbrengsten blijken en dat bij de jaarrekening inzicht ontstaat in het bezettingsresultaat.

Uitgangspunten bij bepalen lasten

Loon- en prijsontwikkelingen

In de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 worden stelposten gereserveerd waaruit verwachte prijsstijgingen en autonome kostenontwikkelingen kunnen worden opgevangen. Als basis voor die inflatiepercentages wordt de meicirculaire van 2021 gehanteerd.

Financieringskosten (rentekosten)

De financieringskosten worden in de begroting 2022 opgenomen op basis van een geactualiseerde middellange financieringsprognose. Hierbij wordt de financieringspositie van de gemeente herberekend en over het overschot c.q. tekort rente gecalculeerd. In de begroting 2022 en verder wordt voor het financieringstekort voor zover deze de kasgeldlimiet overschrijdt een rentekostenvoet gehanteerd van 1%. Voor kortlopende financiering (onder de kasgeldlimiet) zal een rentepercentage worden gehanteerd van 0,5%. Het financiële effect zal verwerkt worden in de meerjarenraming 2022-2025. Voor de rentelasten die bij derden in rekening worden gebracht en die onderdeel uitmaken van de kostprijsberekening van de in het verleden gedane investeringen - gelden de destijds vastgestelde rentepercentages. De structurele rentekosten zijn daarmee volledig in de begroting en meerjarenraming verwerkt.

Afschrijvingskosten

De afschrijvingskosten worden berekend naar gelang de economische levensduur van het betreffende activum. Hierbij worden de afschrijvingstermijnen gehanteerd, zoals opgenomen in bijlage 1 van de financiële verordening gemeente Rheden 2019. Voor de jaarlijkse raming van de afschrijvingskosten worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De structurele afschrijvingslasten van investeringen tot en met 2020 worden volledig in de begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 verwerkt en toegerekend aan de hierop betrekking hebbende programma's;
- De structurele afschrijvingslasten van investeringen van 2021 en verder, waarover besluitvorming heeft plaatsgevonden, worden volledig in de begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 verwerkt en toegerekend aan de hierop betrekking hebbende programma's;
- In de meerjarenraming 2023-2025 worden de afschrijvingslasten voor vervangingsinvesteringen geraamd op het niveau van de 'vrijval' van afschrijvingen, die het gevolg zijn van het volledig afgeschreven zijn van investeringen. Als gevolg van deze keuze ontstaat in die jaren geen budgettair effect in de begroting;
- Met de vaststelling van de begroting stelt de Raad de financiële ruimte beschikbaar voor de lasten die voortkomen uit de zogenoemde investeringslijst. Deze lijst heeft betrekking op vervangings- en uitbreidingsinvesteringen en dient ter onderbouwing van de gevraagde financiële ruimte;
- Voor investeringen die verband houden met nieuw beleid (uitbreidingsinvesteringen) wordt door het college aan de Raad in een afzonderlijk raadsvoorstel verzocht het investeringskrediet beschikbaar te stellen;
- Het college stelt de investeringskredieten beschikbaar voor wat betreft de vervangingsinvesteringen voor zover de hiermee verbonden lasten passen binnen de door de Raad beschikbaar gestelde financiële ruimte;

Ten aanzien van de begroting 2022 zal als volgt worden gehandeld:

- In de uiteenzetting van de financiële positie in de programmabegroting 2022 wordt de financiële ruimte in beeld gebracht die verband houdt met 'uitbreidingsinvesteringen'. Ter onderbouwing dient de investeringslijst 2021-2025;
- Voor het begrotingsjaar 2025 wordt een investeringsruimte opgenomen die gelijk is aan de daling van de afschrijvingslasten in dat jaar als gevolg van volledig afgeschreven investeringen. Hierbij doet zich geen budgettair effect voor;
- In de programmabegroting zal de investeringslijst 2022-2025 worden opgenomen,

- Met het vaststellen van de programmabegroting 2022 stelt de Raad overeenkomstig het bepaalde in de Financiële verordening gemeente Rheden 2019 de middelen beschikbaar voor de uitvoering van het investeringsprogramma (investeringslijst 2022-2025) door het college.

Personeelskosten (salariskosten)

De salariskosten worden in de begroting 2022 geraamd op de toegestane formatieomvang en de hierbij behorende loonkosten van de personeelsleden op basis van de huidige cao afspraken. In de meerjarenraming 2023-2025 wordt jaarlijks een stelpost opgenomen in verband met een kostenstijging als gevolg van (extra) periodieke verhogingen, functiewaarderingen en dergelijke.

Rentebeleid reserves en voorzieningen

In de begroting 2022 zullen de 'rentekosten reserves en voorzieningen' worden verwerkt overeenkomstig het huidige rentebeleid.

Subsidieverstrekingen

De hoogte van de subsidieverstrekingen worden gebaseerd op de van toepassing zijnde subsidieverordeningen en, voor zover hier sprake van is, subsidiecontracten. Indien in deze een indexering is voorzien, geldt voor het jaar 2022 een stijging van maximaal het verwachte inflatiepercentage op basis van meicirculaire. Indien een indexering niet is voorzien geldt de nullijn.

Grondexploitatie

De uitgangspunten die bepalend zijn voor de financiële prognoses in de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 zijn in de beleidsnota grondbeleid gemeente Rheden 2015 opgenomen.

Kosten Regionale samenwerkingen

De kosten als gevolg van regionale samenwerkingen (Verbonden partijen) zijn in de begroting verwerkt.

Incidentele begrotingsruimte

In de begroting 2022 wordt een incidentele begrotingsruimte opgenomen van € 25.000. Deze post dient als dekkingsmiddel voor incidentele wensen van het college, alsmede incidentele tegenvallers die zich voordoen.

Ingevolge een genomen raadsbesluit zijn met ingang van 1 januari 2003 tussen het college en de Raad afspraken gemaakt over het omgaan met de incidentele begrotingsruimte. Kort samengevat kan het college per geval besluiten tot het inzetten van de incidentele begrotingsruimte, voor zover het benodigde incidentele budget niet boven de € 25.000 uitkomt en de incidentele begrotingsruimte voldoende ruimte biedt. Indien een budget wordt gevraagd van boven de € 25.000 zal het college aan de Raad in een raadvoorstel vooraf toestemming dienen te vragen. Een verruiming van de incidentele begrotingsruimte behoeft eveneens expliciet de instemming van de Raad.

Doorontwikkeling programmabegroting

Naar aanleiding van de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek naar de programmabegroting, is het traject "doorontwikkeling programmabegroting" gestart. Het doel hiervan is om te zorgen dat de programmabegroting, en de daaropvolgende P&C documenten, ten eerste qua inhoud en proces beter aansluiten bij de behoefte. Ten tweede is het doel om te zorgen dat de programmabegroting een coherent stuk wordt dat voldoende basis biedt voor de Gemeenteraad om besluiten te nemen en de controlerende taak uit te voeren. Met de financiële commissie is een groeipad afgesproken.

Voor de begroting 2022-2025 betekent dit dat er een duidelijkere relatie wordt gelegd met en tussen de 3 W-vragen. De verschillende programma's zullen aan de hand van de doelenboom (visie, doelen en resultaten) worden opgebouwd. Hierdoor wordt niet langer beschreven welke (gedetailleerde) activiteiten worden uitgevoerd, maar zal de begroting zich richten op wat deze activiteiten opleveren (resultaten) en wat hiermee dient te worden bereikt (doelen). Tevens worden, aan de hand van een pilot, voor een deel van programma 2 indicatoren opgenomen om deze doelen en resultaten meer concreet en meetbaar te maken.

Een latere stap is in dit groeipad is om voor alle programma's indicatoren op te nemen. In lijn met de adviezen van de rekenkamer is het uiteindelijk ook de bedoeling om de koppeling te leggen tussen de doelenboom (visie en doelen) en de beschikbare middelen. Een belangrijk onderdeel is

daarbij aan te geven welk deel van de middelen wettelijk beklemd is en welk deel niet, zodat de Raad bij zijn afwegingen een helder overzicht heeft op de 'vrije' delen van de begroting. Dit inzicht ondersteunt daarmee de besluitvorming door de Raad.